

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Crux

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

ΑΔΑΓΙΑ

... imperia. ... in eos, qui sciunt in eos, in quo ius nati sunt, & ...

... sint, sub M. Antonino philosopho. Gallorum epistola apud En- ...

EXEMPLA BIBLICA.

... Adonibeech, in ... Crudelitas exempla: Cain, Gen. 4. 8. Lamech, 23. 24.

... Crudele est, quod est, ut sit, impia, crudeli. ...

EXEMPLA HISTORICA.

... Atheniensium frontem inscripserunt no- ...

... Hieroglyphica. Crux, Græcè σταυρός, & ...

Crux.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

CRUX, Græcè σταυρός, & ... autem crux patibulum, in quo figuntur damnati: dictum à ...

Loco Biblico.

Crux pro doctrina Evangelii, Gal. 5. 11. pro prædicatione Evan- ...

PO POLYANTHEA

Marc. 8. v. 34. Luc. 9. 23. Phil. 3. 18. libenter ferenda est. Vide afflicto. pro ipso crucis Dominice ligno. Matth. 27. 32. Marc. 15. 21. Luc. 23. 26. Phil. 2. 26. Heb. 12. 2. pro mortis, à Christo peccata, efficacia & dignitate. 1. Cor. 1. 2. 17. 18. Galat. 2. 19. 1. Cor. 1. 2. 17. 18. Phil. 3. 16. 17. 18.

Crucifigere Christum, Hebr. 6. v. 6. metaphoricè est Christum quasi rursus crucifixum omnium ludibrio exponere. Crucifigi verus homo dicitur, Rom. 6. 6. quia loquendi formula idem declarat, atque si peccatum diceretur mortuum: aut nos peccato mortuos esse cum Christo, nisi quod illud *ipsum mortuum* est, mortis genus explicat, cuius participatione mortificamur peccato. Crucifixus mundus dicitur, Galat. 6. 14. quem mundus despicit: Et mundus eadem crucifixus, *ibid.*, qui mundum vicissim nihili facit.

§ SENTENTIAE BIBLICAE. *Gloriatio in cruce.*

Benedictum est enim lignum, per quod fit iustitia. Sap. 14. Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, Græcis autem stultitiam, ipsis autem vocatis, Iudæis atque Græcis, Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam. 1. Cor. 1.

Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Galat. 6.

Excemus igitur ad eum extra castra, improperium eius portantes. Hebr. 13.

Quibus crux abominatio est.

Quando peccaverit homo, quod morte plectendum est, & ad iudicatus morti, appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadaver eius in ligno, sed in eodem die sepelietur, quia maledictus à Deo est, qui pendet in ligno. Deut. 21.

Verbum enim crucis perentibus quidem stultitia est: ipsis autem qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. 1. Cor. 1.

Imitatores mei estote, fratres, & observate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis (nunc autem sensus dico) inimicos crucis Christi: quorum finis intestus: quorum Deus venter est, & gloria in confusione eorum, qui terrena sapiunt. Phil. 3.

Rursum crucifigentes libimet ipsis filium Dei, & ostentui habentes. Hebr. 6.

Crucis baiulatio quoad necessitatem.

Et qui non accipit crucem suam & sequitur me: non est meus discipulus. Matth. 10.

Et qui non baiulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. Luc. 14.

Non estis vestri: empti enim estis pretio magno: glorificate, & portate Deum in corde vestro. 1. Cor. 6.

Semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circumferentes, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. 2. Cor. 4.

Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Galat. 5.

Hoc scilicet, quia verus homo noster crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut vitra non seruamus peccato. Rom. 6.

Obsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationale obsequium vestrum. 12.

Christo confixus sum cruci. Vivo autem iam non ego, vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum me. Galat. 2.

§ PATRVM SENTENTIAE.

Crux Christi nobis totius causa beatitudinis est, hæc nos à cæcitate liberavit erroris: hæc à tenebris reddidit luci: hæc debellatos reddidit quieti: hæc alienos Deo coniunxit: longe constitutos, proximos præsentavit: hæc peregrinantes ciues ostendit: hæc discordiæ amputatio est: hæc pacis firmamentum: hæc donorum omnium abundans largitio. Aug. in serm. de parascens.

Hodie crux fixa est, & seculum iustificatum est, hodie crux fixa, & demones dispersi sunt: hodie crux fixa est, & mors subverta est: hodie crux vicit, & mors victa est, hodie diabolus vincus est, & homo solutus est, & Deus glorificatus est. *ibid.*

Crucem, ut in ea gloriemur, dominus suo gestans humero pro virga regni nobis commendavit, quod est grande ludibrium impiis, grande mysterium piis: & vnde mundi philosophus crubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit: quod illi visum est stultitia, Apostolo factum est sapientia & gloria. in epist. ad Galat.

Signum crucis à nobis expellit exterminatorem, si tamen contrastrum Christum habeat inhabitatorem. in Ioan.

Author pietatis in cruce pendens testamentum condidit, singulis pietatis opera distribuens: Apostolus persecutionem, Iudæis corpus, patri spiritum, Virgini paranympum, latroni paradysum, peccatori infernum, Christianis vere poenitentibus crucem commendavit. Ambros. in serm. de passione.

Dei filius sustinuit ignominiam crucis: & tu beatos putas, qui

felicitate istius seculi, & deliciis perfruuntur. Hieron.

Diabolus in virga crucis transglutiens carnem transfixus est humo divinitatis. in Evang.

Christus in passione patientiam exhibet, humilitatem commendat, obedientiam implet, charitatem perficit, gemmis quatuor cornua crucis ornatur, & est fastidiosus, à dextris obedientia, à sinistris patientia, in profectione humilitas. *ibid.*

Scapulis tuis obumbrasti mihi, &c. Sub his scapulis tuis beneficia conferuntur: sub his enim absconditur, in incursu accipitrum & miluorum protegitur, quæ vitæ flates. Sub his vmbra culum salubre nos refrigerat, de ardore repellit. Sub his quoque alimur & fovemur gemmis quatuor cornua crucis ornatur. Bernh. in Cant. me 65.

Inveniemus nos in cruce gloriam. Nobis qui salutatus est: & omnium plenitudo virtutum. Bernh. in serm. de passione.

Vide, quid de Deo tu sentias, vide quantum deus tui. Vide quis brachium vicarie charitatis amandus & amplexandus qui tanti te estimavit, imò qui tanti te fecit. De hactenus formavit, quoad pro te in cruce obdormiuit, & ob hoc in cruce tuis exiit. Propter te à Deo patre exiit, & matrem in cruce liquit, ut adhærens ei, vivis cum eo spiritus efficaciam. *ibid.*

Crux est humilium tutio invidiæ, superbiorum detestatio, Christi, perditio Diaboli, infernorum destructio, cælestium promotio, mors infidelium, vita iustorum, de qua loquitur, Crux est Christianorum spes, crux Romanorum virtus, tuorum resurrectio, cæcorum dux, conuersorum via, pauperum baculus, pauperum consolatio, arbor resurrectionis, æternæ castri in Psal. 4.

Crux Christi clavis est paradisi, hæc infirmorum baculus, rum virga, conuertentium manductio, proficientium stimulus, nimæ salus, & corporis, omnium malorum auctoris, omnium rum datrix. Damasc. l. 4.

Crux non solum dicitur, quæ tempore passionis ligno conficitur, sed quæ totius vite circulo cunctarum virtutum baiulatio, sed non solum intelligatur crucis lignum, sed vite virtutisque propositum. Vnde omnis vita, qui secundum Euangelium vixerit, crux est. *ibid.* Max. in serm. de marty.

§ SIMILITVDINES.

Chryssostomi. Sicut is qui super excelsum petram statet, quos videt ad litus, magno impetu rumpere, & spumam solui: ita & sanctus hic N. virtuti vacans, in virtutis loco, nihil insuave fert à rebus turbulentis, sed nimo, & quietus sedet. hom. 22. in Gen.

Sicut granum tritici inclusum in palea, foras non fuerit trituarum. Sic & homo de impedimentis mundi de rebus carnalibus quasi in palea involutus, diffidit, fuerit aliqua tribulatione vexatus. in cap. 3. Matth.

Sicut plenum granum mox ut leuiter percussum fuerit, sua exilit foras: ita autem subtile fuerit, tardius egreditur, egreditur nunquam: sed illic contentur in palea sua, & leuis foras iactatur: sic omnes homines in rebus carnalibus, sicut grana in palea. Sed qui fidelis est, & boni cordis, de clam, mox ut leuiter tribulatus fuerit, negligens quæstia, currit ad Deum. Si autem modicè infidelis fuerit, tribulatione vix recedit, & vadit ad Deum. Qui autem in palea non egreditur: sic nec ille de carnalibus rebus & rebus mundialibus nunquam egreditur, nec transit ad Deum, manibus constitutus contentur, ut cum infidelibus quæleis foras projiciatur. in c. 3. Matth.

Sicut triticum primum quidem trituarum, & quantum fuerit, in vno loco iacet cum paleis confusum, postea trituarum, ut quæ fuerant iam distincta corporibus separantur, sic & populus in Ecclesia aut moribus contentur, carnalium semper vigentium, aut castigationibus corporum virgibus quibusdam, aut conuocationibus in quorum aliquibus quasi calcibus irrationabilium in mentem, ut distungantur libus per diuersas contritionum species. in c. 3. Matth.

Namquid tu potes, quum sic mellis tua in agro, triticum separare? Et si tentaueris, nec paleas à tritico separas, aut militer cum paleis perdis: sic non poterat fieri, ut Petrus aut Gentibus iam electos sine tentatione discerneret. in c. 3. Matth.

Sicut vitæ multa in se grana ligno mediante suspensa, Christus multos sibi fideles per signum crucis adiungit. in c. 7. hom. 16.

Ponatus à aliquem seruum multarum pecuniarum

racem: si vero triumphos præ vulneribus, victoriasque, in pratum quali concurret ad prelium. De penitentia, ferm. 6.

Sicuti in igni probatur aurum: sic homo sit acceptus in camino deiectionis. Contra Iudæos orat. 5.

Cypriani. Viator, qui ambulando laborat, ideo laborem patienter tolerat, quia tandem pervenire sperat: tolle spem perveniendi; continuo franguntur vires ambulandi. Medicus exprimit ferrum ad secanda vulnera, & dicit ei, quem secutus est: Patiens esto, sustine, tolera, in doloribus exigit patientiam, sed post dolorem promittit sanitatem: ægrotus autem, nisi sanitatis spem sibi proponeret, in dolore, quem patitur, deficeret: ita & iugum Domini portantibus spes gloriæ miram parit consolationem. De singularibus, Clericorum.

Idote viri sanctissimi. Sicut cibus adhaeret vasi, in quo coquitur, nisi amoveatur, ac perdit saporem debitum, debitumque colorem: sic cor hominis adhaeret isti mundo, nisi amoveatur per tribulationes. De patientia veræ contemplatione, 5, 3.

Sicut mare Aegyptios operuit, ac Ihericis non nocuit: sic amaritudo tribulationum opera vitiorum impedit, ac virtutum opera iuvabit, sicut scriptum est: Curatio (id est tribulatio) cessare faciet peccata maxima, ibid.

Lamentum Iustiniani Patriarchæ. Quemadmodum continuus successus temporalis indicium est damnationis: ita flagelli crudelitudo cum patientia, indubium prædestinationis agnoscitur esse præfatum. Quem diligit enim Deus, castigat: ac flagellat filium, quem recipit. De contemptu mundi, c. 20.

Anonymi. Vt hyeme media halcyones summa fruuntur tranquillitate, & hanc etiam alii communicant: ita cum maxime sævis fortuna, tum maxime animi tranquillitate fruuntur pii, & hanc in alios, quos possunt, transfundunt, in similib.

Thiereri. Quemadmodum ferrum, quod in optimam & artificiosissimam figuram paratur, sæpius ad incudem repetitur: ita quod quisque postea maioribus destinatur, eo hic pluribus malis affligitur, in apoph. 215.

Filius dum adhuc desipit, castigationem parentum conqueritur, sed postea boni consulunt: Et si Deus aperiret oculos nostros, gauderemus malis nobis a Deo inflatis, in apoph. 14.

Nihil prodest medicamentum, nisi quis eius prius concoxerit amaritudinem: nihil etiam confert crux Christi, qui detrectant eius vicissitudinem, in apoph. 65.

Sicuti medicamentum a principio amarum fastidiosissimum, sed posteaquam concoctum est, dulcescit, sanitatemque inducit: ita tribulatio, anxietas, tandem manifestam consolationem parit, in apoph. 59.

Nemo coronam accipit, nisi legitime certarit: Et cum Deus hominibus maxime imminet, quando illos fortuna virget, in apoph. 197.

Ebrius non ante mentem recipit, quam crapulam excoxit: Nec homines blandiore fortuna insolentes antea ad Deum redeunt, quam amillis diuitiis in paupertatem incidant, in apoph. 123.

Bonum est medicamentum, quod ad primum habitum nos reducit, Et sancta est aduersitas, quæ nos a mundo ad Deum conuertit, aut magis adducit, in apoph. 123.

Quemadmodum longo splendore solis quodammodo homines obæcantur: ita blandiore fortuna plerique obstupescunt, vt nec vanitatem huius mundi vilo modo agnoscant, nec Deum suscipiant. Tam bene vulgo dictum est, quod afflicto dat mentem & intellectum, in apoph. 128.

Tribulatio quoddam animi exercitium est. Quemadmodum igitur corpus non potest consistere extra eius exercitium: ita nec anima aut mens diu potest valere extra vexationem, in apoph. 127.

Vide Afflicto, Correctio, Poena, Punisio.

Culpa.

§ DEFINITIO ET ETYMOL.

CULPA, Græce βλάμη ατος, & ἰσχυρία, culpo dicitur. Et est voluntaria inordinatio, vel privatio boni. ex B. Thom. secund. Secund. quæst. 74. art. 2. Hebr. Asham, atrox delictum, culpa, reatus, in ritibus sacrificiorum Leviticorum significat hostiam pro delicto, a verbo Asham. Deliquit ignominiose, secelestat egit, vt cum pudeat tædcatque facti, culpabilis fuit, turpiter se dedit, ita vt propter culpam seu poenam nondum expiari exhibetur ab omnibus.

